

Qirqinchi Oyatning Yashirin Tarixi — O'n Birinchi Raqam

O'n birinchi raqam

Jeff Pippenger

2026-05-21

Yo‘el kitobi, ehtimol, Muqaddas Yozuvlarda so‘nggi yomg‘ir haqidagi eng bevosita vahiydir, va Yo‘el avvalo Laodikiyadagi Yettinchi kun Adventistlar jamoati amalga oshirgan murtdalikning to‘rt avlodiga ishora qilish bilan boshlanadi. Yo‘elning dastlabki oyatlarida tasvirlangan tobora kuchayib boruvchi vayronagarchilikning o‘sha to‘rt avlodi Hizqiyol kitobining sakkizinchi bobidagi tobora avj oluvchi to‘rt jirkanchlik bilan mos keladi. 1863 yildan 1888 yilgacha bo‘lgan davr birinchi avlodni ifodalaydi, va u Habakkuk kitobining ikkinchi bobida ifodalangan hamda Ahdning O‘n Amr yozilgan ikki lavhasida ifodalanganidek ahdni ramziy qiluvchi, 1843 va 1850 yillardagi kashshof jadvallarda aks etgan Millerchilarning poydevoriy xabarining rad etilishini ifodalaydi.

1888-yildan 1919-yilgacha bo‘lgan davr imon orqali oqlanish tajribasini rad etgan avlodni ifodalaydi; bu esa Filadelfiya jamoati bilan tasvirlangan tajribani hosil qiladi. Birinchi avlodda isyon William Miller bilan ifodalangan rahbarlik ishiga qarshi qaratilgan edi, 1888-yildagi ikkinchi avlodda esa bashorat Ruhi rahbarligiga qarshi isyon qilindi. 1919-yildagi uchinchi avlod William Warren Prescottning “The Doctrine of Christ” kitobi bilan boshlandi va 1957-yilda “Questions on Doctrine” kitobi bilan yakun topdi. O‘sha uchinchi avlod Adventizm Amerika Tibbiyot Assotsiatsiyasining tibbiy amaliyotlar bo‘yicha akkreditatsiyasini hamda murtd Protestantizm va Rim Katolitsizmining akademik olimlari tomonidan o‘z kollejarining akkreditatsiyasini izlar ekan, dunyo bilan murosaga kirishgan avlod edi.

Uchinchi avlodda Ellen Uaytning qalamidan chiqqan ta’limiy maslahat rad etildi va uning o‘rniga Yunonistonning ta’lim falsafasi orqali ifodalangan dunyoning soxta ta’lim amaliyotlari qo‘yildi. Yunon ta’limi Tennessi shtatining Neshvill shahridagi Parfenon ma’badining nusxasida ulug‘langan ma’buda Afina orqali ifodalanadi.

Haqiqiy ta’lim Muqaddas Kitobda Elisho payg‘ambar bilan bog‘liq bo‘lgan payg‘ambarlar maktablari misolida namoyon etilgan edi. Miloddan avvalgi 167-yildagi Makkabiylar qo‘zg‘oloni va undan milodiy 70-yilda Quddus vayron qilinmaguncha davom etgan davr, asosan, qadimgi zohiriy ulug‘vor mamlakatning madaniyati va xalqiga yunon ta’limining kirib borishiga qarshi norozilik edi. Makkabiylarning noroziligi har bir darajadagi yunon ta’siriga qarshi qo‘zg‘olon edi, biroq Makkabiy g‘ayratchilarining tarixi va undovlarida Yunonistonning ta’limiy ta’siri shu qadar keng tarqalgan ediki, buni yunon ta’limi yahudiylarning Iso Masihni o‘zlarining Masihi sifatida rad etishiga aloqador ehtimol eng katta omil bo‘lganligi haqidagi haqiqatdan ajratib bo‘lmaydi. Yunon ta’limining yahudiylarga ko‘rsatgan salbiy ta’sirini hamda soxta ta’limning yahudiylarning Masihni rad etishi va xochga mixlashiga qo‘shgan hissasini ko‘rsatib beruvchi kitoblar yozilgan.

Makkabiylar qo'zg'oloni zamonaviy ruhiy ulug'vor mamlakatdagi 1776-yilgi qo'zg'olon bilan mos keladi. Hozirgi vaqtda Amerika Qo'shma Shtatlarida yunon va iyezuit ta'lim amaliyotlari falsafasi asosiga qurilgan 4 000 dan ortiq ro'yxatdan o'tgan universitetlar mavjud. O'tgan o'n va undan ortiq yil davomidagi anarxiya va qonunsizlik bevosita Amerika Qo'shma Shtatlaridagi, o'nlab yillar davomida talabalarga singdirib kelgan, allaqachon ommaviy axborot vositalari va ko'ngilochar manbalar tomonidan Fransuz inqilobi davrining shaytoniy falsafalaridan kelib chiqqan globalistik falsafalarni qabul qilishga shartlantirilgan talabalarni tarbiyalab kelgan, go'yoki ta'lim markazlariga borib taqaladi. Bugungi universitetlar talabalari oq tanlilar, masihiylar va haqiqiy Amerika tarixiga hujum qilish uchun mo'ljallangan ta'lim markazlariga kirishlaridan oldin ham, allaqachon Sado'm va G'amo'ra bilan ifodalangan turmush tarzini qabul qilishga shartlantirilgan edilar. Bugun Amerika Qo'shma Shtatlarining Muqaddas Kitob va Bashorat Ruhi asarlarida ko'rsatilganidek, adolat va haqiqatning ko'chalarga uloqtirilishini bajo keltirayotgan doimiy ikki pog'onali adliya tizimini tushunishni istagan fuqarosi, hozirgi sharoitlar hayotning eng ilk yillaridan boshlab insoniyatni elitachi globalistlar — ajdaho qudrati! — nazorati ostiga keltirish uchun mo'ljallangan ta'lim tizimi orqali singdirilayotgan, ataylab rejalashtirilgan hujum natijasida yuzaga keltirilayotganini tushunishi lozim!

Ellen Uaytning yozuvlarida beshta asosiy mavzu bor: ta'lim, salomatlik islohoti, masihiy hayoti, Buyuk Kurash mavzusi va amaliy taqvodorlik. Ta'lim — Bashorat Ruhi ichidagi besh asosiy mavzudan biridir, va Ellen Uayt Xudoning Kalomida qayd etilgan har bir payg'ambar qanchalik Muqaddas Kitobiy payg'ambar bo'lgan bo'lsa, shunchalik payg'ambar edi. Boshqa narsalar qatorida, bu uning hayoti bir yuz qirq to'rt ming uchun ham, ularning namunasi ekanini anglatadi. Kimdir faqat Masihning O'zigina bizga namuna bo'lishi kerak, deb o'ylashidan avval, Pavlus shunday deydi:

Zero Masihda o'n mingta ustozlaringiz bo'lsa-da, otalaringiz ko'p emas; chunki Men Masih Isoda Injil orqali sizlarni tug'dirdim. Shuning uchun sizlardan iltimos qilaman, menga taqlid qiluvchilar bo'linglar. 1 Korinfliklarga 4:15, 16.

Payg'ambar sifatida Ellen Uayt namuna hisoblanadi. Ellen Uayt kengash a'zosi vazifasini faqat bir marta qabul qilgan, va bu uning xizmatidagi besh asosiy mavzulardan biri sifatida bayon etilgan haqiqiy ta'lim tamoyillarini o'zida mujassam etgan kollejning tashkil etilishi bilan bog'liq edi. Tennessi shtatining Medison shahridagi o'sha kollej Tennessi shtatining Neshvill metropoliten okrugi hududida joylashgan. U nafaqat 1904-yildan 1915-yilda vafot etishidan bir yil avvalgacha Medison kollejining asoschi kengashida bo'lishga rozi bo'lgan, balki kollej barpo etilgan yer maydonini tanlashda ham hal qiluvchi rol o'ynagan. Neshvill yunon ta'lim tizimining markazidir; bu tizim Makkabeylar tarixida yahudiylarning o'z Masihini qabul qilishiga to'sqinlik qilishga yordam bergan bo'lib, Makkabeylar biz hozir yashayotgan davrning murtad protestantizmini timsollaydi. Makkabeylar qatori qirqinchi oyatning yashirin tarixida qat'iy bayon etilgan bo'lib, hozir ayni o'sha — garchi zamonaviy ko'rinishdagi — yunon ta'limining vayronkor samaralari bilan to'la singdirilgan murtad protestantizmni ifodalaydi.

Adventizmning uchinchi avlodida, 1888-yilda Bashorat Ruhini rad etgan rahbariyat o'z ta'lim tizimini dunyoning akkreditatsiya tuzilmasiga topshirishni tanladi. Nashvill haqiqiy hamda soxta

ta'limning ramziy markazini ifodalaydi. Payg'ambar, dunyo yunon ta'limini ulug'lash uchun tanlagan ayni o'sha shaharni tanladi, chunki yunon ta'limi butunni vayron qilish uchun haqiqatni alohida-alohida fanlarga ajratishga asoslangan bo'lsa, haqiqiy ta'lim Opa Uaytning qolgan to'rtta asosiy mavzusi — sog'liq islohoti, amaliy xudojolik, masihiy hayot va, ayniqsa, Buyuk Kurash mavzusining poydevoriy asosidir.

Iso har doim nihoyani boshlanish orqali tasvirlaydi, va Adan bog'idagi sinov hozir dunyo yuzlashayotgan sinovni tasvirlab beradi. Nihoyadagi sinov har bir Muqaddas Kitobiy sinov bilan bir xildir, chunki Xudo hech qachon o'zgarmaydi. Muqaddas Kitobiy sinov uch bosqichli sinov jarayoni bo'lib, sinov jarayonining oxirida namoyon bo'ladigan ikki toifani vujudga keltiradi. Birinchi farishta bu uch bosqichni shunday ifodalaydi: Xudodan qo'rqish, Unga ulug'vorlik berish, chunki hukmning lakmus sinovi soati kelgandir. Birinchi bosqich — yaxshilik va yomonlikni bilish daraxtidan yemaslik haqidagi amr edi. Xudodan qo'rqishning zarur darajasiga ega bo'lmagan Momo Havo daraxt sinovidan o'ta olmadi va ham yaxshilik, ham yomonlikni ifodalovchi mevadani yedi. Odamning Xudodan qo'rqishi uni daraxt isyoniga qo'shilishdan to'xtatmadi, va ular ilohiy Huzurning doimiy mavjudligisiz bir hayotni namoyon etganlari sababli, hukm ikkovlariga ham keltirildi.

Oxirzamon kunlarining sinovi insoniyatning sinov muddati nihoyasiga yetishidan sal oldin Iso Masihning vahiyida muhrdan yechilgan bilim ortig'idan tanovul qilishga doir ogohlantirish bilan boshlanadi. Adventizm ichida bo'lsin yoki Adventizmdan tashqarida bo'lsin, sinov bizning zamonimizda muhrdan yechilgan "bilim" ortig'ini qabul qilishga yoki uni rad etishga asoslanadi. Bilimga oid o'sha sinov Yaratilish bog'idagi sinov daraxti orqali ifodalanadi; u yaxshilik yoki yomonlik haqidagi bilimni anglatadi. Haqiqiy ta'lim 1904-yilda Tennessi shtatining Nashville shahrida joylashtirilgan va ramziy ifodalangan edi, soxta ta'lim esa 1897-yilda Nashvilleda joylashtirilgan va ramziy ifodalangan, so'ng 1920-yilda doimiy inshoot sifatida qayta qurilgan. Payg'ambar ayolning hayotida haqiqiy ta'lim Nashvilleda muqimlashtirilgan edi, soxta ta'lim ham shunday muqimlashtirilgan edi. Uning 1915-yildagi vafotidan keyin soxta ta'lim Parfenon ma'badining ikkinchi va doimiy qurilishida tiklandi, haqiqiy ta'lim esa Laodikiya Yettinchi kun adventistlari jamoati rahbariyatining dunyo bilan murosasi orqali rad etildi.

Nashvillening "Janubning Afinasi" degan laqabi 1897-yildagi Yuz yillik ko'rgazmada ushbu inshootning markaziy obida sifatida tanlanishiga ta'sir ko'rsatdi. Ko'rgazmadagi bir qancha binolar qadimgi asl namunalarga asoslangan edi. Biroq Parfenon ulardan yagona bo'lib, aynan asl nusxaning to'liq ko'chirmasi edi. Bugungi kunda Tennessi shtatidagi Nashville o'z musiqasi bilan mashhur, biroq Johnny Cash muzeyi paydo bo'lishidan avval, Nashville qo'shiqchilik bilan emas, ta'limi bilan mashhur edi.

1850-yillarga kelib, Neshvill ko'plab oliy ta'lim muassasalarini barpo etgani tufayli allaqachon "Janubning Afinasi" degan laqabni olgan edi; u davlat maktablari tizimini yo'lga qo'ygan Amerikadagi birinchi janubiy shahar edi. Asr oxiriga kelib, Neshvillda Fisk universiteti, Muqaddas Sesiliya akademiyasi, Montgomery Bell akademiyasi, Meharry tibbiyot kolleji, Belmont universiteti va Vanderbilt universiteti o'z eshiklarini ochgan bo'lar edi. O'sha davrda Neshvill boylik va madaniyatga to'la, janubdagi eng nafis va eng bilimli shaharlardan biri sifatida tanilgan

edi.

Qonunsizlik siri ilhomlangan Kalomda ham ot, ham fe'l sifatida namoyon bo'ladi. Ilhom Shaytonni va Opa-singil Uayt Shaytonning "o'ng qo'li" deb atagan papani qonunsizlik siri sifatida ko'rsatadi. Shunga qaramay, "qonunsizlik siri" haqiqat bilan xatoning qo'shilishini ham tasvirlaydi. Yoelning murtadlikka oid to'rt avlodi Hizqiyolning sakkizinchi bobidagi tobora kuchayib boruvchi to'rt jirkanchlikka mos keladi. O'sha ikki guvoh Vahiyning dastlabki to'rtta jamoatiga mos keladi, uchinchi jamoat esa Konstantinning butparastlik bilan qo'shib yuborilgan nasroniylik borasidagi murosasi bilan ifodalanadi. O'sha dastlabki to'rtta jamoat qadimgi Isroil tarixiga mos keladi, bu esa zamonaviy Isroil tarixini ramziy ma'noda bildiradi.

Qadimgi Isroilning uchinchi avlodida Isroil shohlari Xudoning xalqi bilan hech qachon ittifoqqa kiritilmasligi kerak bo'lgan boshqa xalqlar bilan ittifoqlar tuzdilar. Vahiy kitobida bayon etilgan qadimgi, so'zma-so'z Isroil bilan Masihiy jamoat o'rtasidagi o'xshashlik "Habakkukning jadvallari" deb nomlangan tadqiqotda aniq ko'rsatib berilgan bashoratli mavzudir. Yo'el Xudoning tanlangan ahd xalqi bo'lishdan "uzib tashlanadigan" to'rtinchi va yakuniy avlodni Hizqiyoning tobora kuchayib boruvchi to'rtta jirkanchlik manzarasida quyoshga sajda qilayotgan yigirma besh oqsoqol bilan muvofiqlashtiradi. Laodikiyadagi Yettinchi kun adventizmi yakshanba qonuni paytida quyoshga sajda qilgani sababli uzib tashlanadigan o'sha to'rtinchi avlod, 538-yilda yoki yaqinlashib kelayotgan yakshanba qonuni davrida papalik hukmronligini ifodalovchi Tiyatiradagi to'rtinchi jamoat bilan mos keladi. Pergamondagi uchinchi jamoat "murosa"ni ifodalaydi — xoh qadimgi Isroilning majusiy shohliklar bilan ittifoq tuzishi bo'lsin, xoh Konstantinning majusiylikni Masihiylik bilan birlashtirishi bo'lsin — va o'sha ikki guvoh Vahiyning o'n uchinchi bobidagi yer hayvonining uchinchi avlodiga murojaat qiladi.

Qo'shma Shtatlarning to'rt avlodi — ular, boshqa haqiqatlar qatorida, 400/430 yillik qullik davrida Misr orqali timsollangan bo'lib, bu davr Fir'avnning Qizil dengiz suvlarda g'arq bo'lishi bilan yakun topgan edi. O'sha suvlar, Xudo qadimgi Isroilga payg'ambar Muso orqali najot ato etganida hukm qilinishi lozim bo'lgan xalqning yakunini belgiladi. Qo'shma Shtatlar Xudoning jamoati ustidan hukm yakun topadigan vaqt oralig'ida hukm qilinadi; shu bois, Fir'avnning hayotiga yakun yasagan suv, Xudo O'z tanlangan xalqini qutqarayotgan paytda suvlarni o'z o'rnida tutib turgan sharq shamolining qo'yib yuborilishi orqali Fir'avn ustiga keltirilganini ta'kidlash lozim. Sharq shamoli — Vahiy kitobining o'n birinchi bobidagi zilzila kelganda yakshanba qonuniga zarba beradigan uchinchi voyidir.

Yer hayvonining to'rtinchi va yakuniy avlodidan oldin keladigan avlod ham Respublikachi, ham Protestant shoxlarda to'liq amalga oshadi. Uchinchi avlodida sodir bo'lgan Respublikachi shoxning murosasi birinchi jahon urushi atrofidagi davrda yuz berdi va u Qo'shma Shtatlarning o'z iqtisodiy tuzilmasini Federal Rezerv globalistlariga topshirishini anglatdi. O'sha davrning o'zida Laodikiya davridagi Yettinchi kun adventizmi o'zining tibbiy va ta'lim ishlarini dunyoviy ta'lim va tibbiyot me'yorlari bo'yicha "akkreditatsiya" qildirishga intildi. Fe'l sifatida "qonunsizlik siri" Konstantinning va qadimgi Isroil shohlarining dunyo kuchlari bilan qilgan murosasini ifodalaydi. Murosani tasvirlash uchun ilhom tomonidan ishlatilgan so'z "amalgamatsiya" bo'lib, Ellen White zamonidagi lug'atda u shunday ta'riflangan: "amalgamga aralashtirmoq yoki birlashtirmoq;

qorishtirmoq.” Yaxshilik va yomonlikni bilish daraxti amalgamatsiya daraxtidir, murosa daraxtidir. “So‘nggi ulkan to‘qnashuv” Yakshanba qonuni inqirozidir, va Shaytonning o‘sha inqirozga tayyorgarligi — bu insoniy donolikni Ilohiy vahiy bilan qorishtiradigan “qonunsizlik siri”dir.

“Shayton so‘nggi qudratli to‘qnashuv uchun o‘z rejalarini g‘oyat faol tarzda tuzmoqda; o‘sha paytda hamma o‘z tomonini tanlaydi....”

“Dunyoda ustun kelayotgan ovozlarga quloq soling, hukmron bo‘layotgan kuchlarni payqang. Ibodatning biror ovozi bormi? Xudoning tan olinayotganini bildiruvchi biror alomatni ko‘ryapsizmi? Ruhoniylar bor, juda ko‘p; ammo ular Yahovaning qonunini oyoqosti qilmoqdalar. Ularning kiyimlari jonlar qoni bilan bulg‘angan. Behisob olomonlar jinlarga qurbonlik qilmoqdalar. Itoat bilan itoatsizlik o‘rtasida ikkilanuvchi sizlar, qarang. Tasavvuringizda Shaytonning qurbongohi oldida sajda qilayotgan ulkan olomonlarga qarang. Oliy ta‘lim deb ataladigan musiqa va tilga quloq soling. Ammo Xudo uni nima deb e‘lon qiladi? — Qonunsizlik siri.” Pamphlets, 004, 11.

So‘nggi mojaroda, “hamma taraf tanlaydigan” paytda, Adan bog‘ining sinovi yana takrorlanadi. Dastlab bog‘ning o‘rtasidagi bir daraxt bilan cheklangan sinov, oxirida butun dunyoda takrorlanadi. Yakuniy jang oldidan Shaytonning ishi “nohaqlik siri”dir, u esa “oliy ta‘lim!” deb ta‘riflanadi. Yer hayvonining yurtida “oliy ta‘lim”ning timsoli Tennessi shtatining Nashvill shahrida, “Janubning Afinasi”da topiladi; u yerda bir vaqtlar Nashvillda Medison kolleji orqali ifodalangan haqiqiy ta‘limga zid ravishda Parfenon ma‘badi joylashgan. Ilhomdan olingan quyidagi bayonot ushbu maqolaning oxirida to‘liq keltiriladi, biroq ayni paytda bir necha jihatni ko‘rib chiqish lozim.

“Bu yer tarixining yakunlanishida shu qadar katta o‘rin tutadigan gunohsizlik sirini sinchiklab tadqiq etish uchun hammaga donolik zarur....”

“Qayta tiklangan Jannatga eltuvchi oraliq yo‘l yo‘q. Insoniyatga bu oxirgi kunlar uchun berilgan xabar insoniy o‘ylab topishlar bilan qorishib ketishi uchun berilmagan....”

“Xudo ishonchning yuksak lavozimlariga ko‘targanlar osmonning nuridan yuz o‘girib, insoniy donolikka burilishlari mumkin.... Xudo bilan hamkor bo‘ladigan va Xudoning ma‘qullashiga sazovor bo‘ladigan xarakterga ega bo‘lishni istaganlarning barchasi o‘zlarini Xudoning dushmanlaridan ajratib, Masih Yuhannoga dunyoga berish uchun bergan haqiqatni saqlab qolishlari lozim.” Manuscript Releases, 18-jild, 30–36.

“Donolik”ga muhtoj bo‘lgan “barchalar” oxir-oqibatda sajda qiluvchilarning ikki toifasini vujudga keltiradigan sinov jarayoniga olib kirilganlarning barchasini ifodalaydi. “Dono”lar esa zarur bo‘lgan “donolik”ni qo‘lga kiritadiganlardir. Sinov jarayoni inson uchun sinov muddatining yakunlanishidan sal avval Iso Masihning vahiyi muhrdan ochilganda boshlanadi. O‘sha muhrdan ochilish “bilimning ortishi”ni boshlab beradi. Iso Masihning vahiyiga aloqador sinovga duch kelganlar yakshanba qonunidagi sharq shamolining kelishidan oldin yo‘l ko‘rsatish, tayyorlash va muqaddaslash uchun mo‘ljallangan bashoratli bilimning “moyi”ni qo‘lga kiritadilar. “Yaxshilik va yomonlikni bilish daraxti” iste‘mol qilinishi yoki rad etilishi lozim bo‘lgan Soxta Osmon Nonining

timsolidir.

Galileyada, Kafarnahumdagi sinagogada Iso O‘z xizmatidagi boshqa har qanday paytdagidan ko‘ra bir hodisa tufayli ko‘proq izdoshlarini yo‘qotdi. U yerda sinov Masihning bashoratli so‘zlari so‘zma-so‘zmi yoki ruhiymi, degan masala edi; va sinovdan o‘ta olmaganlar muvaffaqiyatsiz bo‘ldilar, chunki ular inson Xudoning og‘zidan chiqadigan har bir so‘z bilan yashashi kerakligini unuttirdilar. Masih O‘zi osmondan tushirilgan Non ekanini aniq bayon qilgan edi, va sinovdan o‘ta olmaganlar Haqiqatni yunonlar bilan ifodalangan insoniy donolik bilan aralashtirib yubordilar.

Havo bog‘idagi muvaffaqiyatsizlikni Momo Havo boshlashidan oldin, Masih Odam Ato va Momo Havoga yaxshilik va yomonlikni bilish daraxtining mevasidan yemaslikni buyurgan edi. Abadiy xushxabarning uch bosqichidan birinchisi Xudodan qo‘rqishdir.

“Zehn vahiydagi hayratomuz haqiqatlarni anglasin, shunda u o‘z quvvatlarini hech qachon arzimay mavzularga sarflashdan qanoatlanmaydi; u bugungi yoshlarni axloqan buzayotgan bachkana adabiyot va behuda ermaklardan jirkaniy yuz o‘giradi. Muqaddas Kitobning shoirlari va donishmandlari bilan muloqot qilgan, imon qahramonlarining ulug‘vor ishlari bilan ruhlari junbushga kelgan kishilar tafakkurning serhosil maydonlaridan, eng mashhur dunyoviy mualliflarni o‘rganish bilan mashg‘ul bo‘lganlaridan yoki bu dunyoning Fir‘avnlari, Hirodlari va Qaysarlarining jasoratlarini kuzatib, ulug‘lash bilan band bo‘lganlaridan ko‘ra, qalban ancha pok va zehnan yuksak bo‘lib qaytadilar.”

“Yoshlarning qobiliyatlari, asosan, uyqu holatidadir, chunki ular Xudodan qo‘rqishni donolikning boshi qilmaydilar. Rabbiiy Doniyoriga donolik va bilim berdi, chunki u o‘zining diniy tamoyillariga xalaqit beradigan hech qanday kuchning ta‘siriga berilmadi. Bizda aql-idrokli, sobitqadam va haqiqiy qadr-qimmatga ega kishilar nega shunchalik kam ekanining sababi shundaki, ular buyuklikni Osmondan uzilgan holda topmoqchi bo‘ladilar.” Messages to Young People, 255, 256.

Momo Havo o‘zining “Xudodan qo‘rqishi”ni yo‘qotdi. U Xudoning so‘zlari oldida titrashi kerak edi; bu esa yuz qirq to‘rt ming kishining bir sifatidir. Xudodan qo‘rqish uchta sinovning birinchisidir va u bashoratli Kalom muhsiz ochilganda boshlanib, oxir-oqibat dono bir toifa bilan nodon bir toifani yuzaga keltiradi. Dono bo‘lishi taqdir etilganlar uchun boshlanish — Xudoning Kalomi oldida titrashdir. Momo Havo bunday qilmadi va sinov jarayonining ikkinchi bosqichiga duch kelganida Xudoga ulug‘lik bera olmadi, so‘ngra esa hukm soatiga duch kelib, Laodikiyaning yalang‘ochligini namoyon etdi.

“Masihiy xarakterni barkamollashtirmoqchi bo‘lganlarning barchasi Masihning bo‘yinturug‘ini bo‘yniga olishi kerak. Agar ular Masih Iso‘da samoviy joylarda birga o‘tirishni istasalar, bu yerda, mana shu yer yuzida bo‘lgan chog‘larida Undan ta‘lim olishlari kerak. Masih O‘zini mamnun qilishni ko‘zlamadi. Uning butun hayoti pok, g‘arazsiz xayrixohlikning rivoj topishi edi. U insoniy tabiatni O‘z zimmasiga oldi, toki yiqilgan dunyoga, Shaytonga va uning jamoasiga, samoviy koinotga, qulamagan olamlarga shuni namoyon etsin: Uning ilohiy tabiati bilan birlashgan insoniy tabiat Xudoning qonuniga butunlay itoatkor bo‘la oladi. Har kim: “Najot topishim uchun nima qilishim kerak?” deb so‘rashi lozim. Xudo O‘z kalomi oldida titraydigan, kamtarin, tavba qilgan yuraklarni talab qiladi. Biz samoviy mash‘alani faqat

ilohiy qurbongohdan qabul qila olamiz; o'sha mash'ala qabul qilinganda esa, u bizga o'z nochorligimizni to'la ko'rsatadi va Masihning ulug'vorligi hamda sharafini ochib beradi. Bu ko'rilganda, Xudo bizni Muqaddas Ruhning boshqaruvi ostiga qo'yadi, va U bizni barcha haqiqatga boshlaydi." Bible Echo, July 20, 1896.

Haqiqat bilan xatoning qorishib ketishi — Shaytonning ishi bo'lib, u qonunsizlik siri deb ataladi. Tergov hukmining so'nggi harakatlarida butun insoniyatning murosaga kelishi Tennessi shtatining Nashvill shahridagi Parfenon ma'badida mujassam etilgan.

"Yoshlarimizni universitetlarga yuborish oqilona ish emas; u yerda ular yunon va lotin tillarini egallash uchun vaqtlarini sarflar ekanlar, bu tillarni o'zlashtirish maqsadida o'rganayotgan imonsiz mualliflarning qarashlari bilan ularning aql-u qalblari to'ldiriladi. Ular mutlaqo zarur bo'lmagan, shuningdek Buyuk Ustozning saboqlariga muvofiq kelmaydigan bilimni egallaydilar. Odatda, shu yo'sinda ta'lim olganlarda o'zini yuksak baholash ko'p bo'ladi. Ular oliy ta'limning cho'qqisiga yetdik, deb o'ylaydilar va go'yo endi o'rganuvchilar emasdek mag'rurona tutadilar o'zlarini. Ular Xudoga xizmat uchun yaroqsiz holga keladilar. Ko'pchilik nisbatan foydasiz bir ta'limni egallashga sarflagan vaqt, mablag' va sa'y-harakatlar amaliy hayotga mos, har tomonlama yetuk erkak va ayollar qilib yetishtiradigan ta'limni olishga yo'naltirilishi kerak edi. Bunday ta'lim ular uchun eng yuksak qadrga ega bo'lar edi."

"Talabalar maktablarimizni tark etganlarida o'zlari bilan nimani olib ketadilar? Ular qayerga ketmoqdalar? Nima qilmoqchi bo'ladilar? Boshqalarga ta'lim bera olishlariga imkon beradigan bilimga egamilar? Dono ota va onalar bo'lishlari uchun tarbiya ko'rganmilar? Oila boshida dono yo'l-yo'riq beruvchilar sifatida tura oladilarmi? O'z uy hayotlarida farzandlariga shunday ta'lim bera oladilarmi-ki, ularning oilasi Xudo mamnuniyat bilan nazar soladigan, chunki u osmondagi oilaning timsoli bo'lgan bir oila bo'lsin? Haqiqatan ham "oliy ta'lim" deb atalishi mumkin bo'lgan yagona ta'limni olganmilar?"

"Yuqori ta'lim nima? Osmonning o'xshashligini o'zida aks ettirmasa, yosh yigitlar va yosh qizlarni Masihga o'xshash bo'lishga yetaklamasa hamda ularni oilalarining boshida Xudoning o'rnida turishga munosib qilmasa, hech qanday ta'limni yuqori ta'lim deb atab bo'lmaydi. Agar bir yigit maktabdagi hayoti davomida yunon va lotin tillarini hamda imonsiz mualliflar asarlarida mujassam bo'lgan qarashlarni bilib olishga erishmagan bo'lsa, u uncha katta yo'qotishga uchramagan bo'ladi. Agar Iso Masih ta'limning bu turini zarur deb bilganida, inson zotiga ishonib topshirilgan eng buyuk ishni bajarish, dunyoda Uning vakili bo'lish uchun O'zi tarbiyalayotgan shogirdlariga uni bermasmidi? Ammo buning o'rniga, U muqaddas haqiqatni ularning qo'lga tutqazdi, toki u dunyoga o'zining soddaligida yetkazilsin.

"Yunon va lotin tillari olimlari kerak bo'ladigan paytlar bor. Ba'zilar bu tillarni o'rganishi lozim. Bu yaxshidir. Ammo ularning barchasi ham, ko'plari ham ularni o'rganmasligi kerak. Yunon va lotin tillarini bilish yuksak ta'lim uchun zarur, deb o'ylaydiganlar uzoqni ko'ra olmaydilar. Shuningdek, dunyo odamlari ilm deb ataydigan narsaning sir-asrorlarini bilish ham Xudoning Shohligiga kirish uchun zarur emas. Haqiqiy yuksak ta'limni chetga suradigan va o'rganuvchisi bilan birga halok bo'ladigan safsata hamda rivoyatlar bilan ongni to'ldiradigan Shaytonning o'zidir."

“Soxta ta’limni qabul qilganlar osmonga qarab boqmaydilar. Ular haqiqiy Nur bo‘lgan, ‘dunyoga keladigan har bir insonni yoritadigan’ Zotni ko‘ra olmaydilar. Ular abadiy haqiqatlarga xuddi xayollardek qaraydilar, atomni bir olam, olamni esa bir atom deb ataydilar. Soxta ravishda oliy ta’lim deb ataladigan narsani olgan ko‘plar to‘g‘risida Xudo shunday deydi: ‘Sen tarozilarda tortilding va nuqsonli topilding,’—amaliy ishlarni bilishda nuqsonli, vaqtni eng yaxshi tarzda qanday ishlatishni bilishda nuqsonli, Iso uchun qanday mehnat qilishni bilishda nuqsonli.” Review and Herald, 1897-yil 17-avgust.

Nashvillening olov sharlaridan iborat ogohlantirish tasodifiy bir shaharga qaratilgan emas; u Yettinchi kun Adventistlariga, Amerika Qo‘shma Shtatlariga va dunyoga keltirilgan bevosita hukmdir. Nashvillening olov sharlari Adventizmning turli toifalari, yer hayvoni va dunyo uchun turli xususiyatlarni ifodalaydi. Nashvillening olov sharlari — yaxshilik va yomonlikni bilish daraxti bilan ramziy ifodalangan soxta ta’lim ustidan Xudoning hukmidir.

Biz bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.

“Rabbimiz Iso turli obrazlar orqali Yuhannoga Xudoning xalqini quvg‘in qilganlari bilan ajralib turgan kishilarning yovuz fe‘l-atvori va aldovchi ta‘sirini tasvirlab berdi. Barcha kishilar bu yer tarixining yakunlanishida shu qadar katta o‘rin tutadigan qonunsizlik sirini sinchiklab tekshirib bilib olish uchun donolikka muhtojdirlar. Dunyoning hukmron kuchlari aholisi orasida yashab, o‘zlarini yashirin jamiyatlar va ittifoqlarga bog‘laydigan, Xudoning qonunini hurmat qilmaydigan kishilarning jirkanch ishlarini Xudo qanday ochib bergan bo‘lsa, bu haqiqat nuri berilgan xalqni ana shu yovuzliklarning barchasidan yiroq tutishga qodir bo‘lishi kerak. Dunyoning barcha soxta din tarafdorlari tobora ko‘proq o‘zlarining yovuz ishlari bilan namoyon bo‘ladilar; chunki faqat ikki tomon bor: Xudoning amrlarini tutadiganlar va Xudoning muqaddas qonuniga qarshi urush ochadiganlar...”

“Xotin zurriyoti bilan ilon o‘rtasidagi adovat Rabbiiy tomonidan aniq belgilab qo‘yilgan. ‘Sen bilan xotin o‘rtasiga, sening zurriyoting bilan uning zurriyoti o‘rtasiga adovat solaman; u sening boshingni ezadi, sen esa uning tovonini chaqasan.’ ‘Odamga esa U dedi: Xotiningning ovozigacha quloq solib, Men senga: “Undan yemagin”, deb amr etgan daraxtdan yeganing uchun, sen tufayli yer la‘natlangandir; umringning barcha kunlarida undan mashaqqat bilan oziqlanasan; u senga tikanlar va yantoqlar undiradi; sen daladagi giyohlarni yeysan; to yerga qaytguningcha, peshona tering bilan non yeysan; chunki undan olingansan: sen tuproqsan va yana tuproqqa qaytursan.”

“Inson o‘z yo‘lidan borib, Shaytonning vasvasalariga muvofiq ravishda harakat qilib va Xudoning ayon bo‘lgan irodasiga qarshi chiqib, o‘zini yuksaltirish va barakali qilishga behuda urindi. Shu tariqa u Xudoning amrlariga itoatsizlikning tajribaviy bilimini orttirdi. Shu tariqa u yaxshilik bilan yomonlikni bildi; shu tariqa u Xudoga bo‘lgan sadoqati va vafodorligini yo‘qotdi hamda butun insoniyat ustiga yovuzlik va azob-uqubatning toshqin darvozalarini ochdi. Bugun qanchalar ayni shu tajribani qilib ko‘rmoqdalar! Qachon inson o‘z xavfsizligining yagona vositasi faqatgina ‘Rabbiiy shunday deydi’ degan so‘zga to‘liq ishonch orqali ekanini anglaydi?”

“Shayton insoniy usullar orqali o‘zining ixtirolarini Xudoning farzandlari orasiga suqib kiritishga urinmoqda. U Xudodek qabul qilinishga, hatto Xudodan ham yuqori o‘ringa qo‘yilishga intilmoqda.

“Shanbani haftaning birinchi kuniga o‘zgartirish orqali, u odamlarni Xudoning bayonotlariga ishonmaslikka, va shu tariqa o‘z yo‘llari hamda rejalari o‘z ko‘zlarida va buzuvchi hukmlarida nihoyatda donishmand bo‘lib ko‘rinadigan darajada ularga tayanishga yetaklaydi. Insoniy siyosat orqali u odamlarni Xudoning aniq ifodalangan amrlarini insoniy an‘anadan ko‘ra kamroq kuchga ega deb hisoblashga, hamda doimo muqaddas, odil va yaxshi bo‘lgan o‘sha qonundan chetga chiqishni arziyas narsa deb bilishga yetaklaydi. U shuni ko‘radiki, shu yo‘l bilan insoniy vositalarning itoatkor farzandlar singari Xudo bilan uyg‘unlikda yurishiga to‘sqinlik qilib, dunyomizda Xudoning ishining amalga oshirishini ham to‘xtata oladi.”

“Ammo mas‘ul lavozimlarda turadigan insoniy vositalar bilan Shaytonning fitnalari, gunoh tajribasi sinalib ko‘rilganidan keyin ham, xuddi ilk ota-onamiz misolida bo‘lgani kabi, hozir ham shunchalik qo‘rqilishi va undan saqlanilishi lozim. Menga shuni aytish buyurildi: Xudoning ishida mas‘uliyatli o‘rinlarga qo‘yilgan kishilar boshqalarni boshqarish huquqlarini ortiqcha baholaganlar. Inson egallagan mavqe uning fe‘l-atvorini o‘zgartirmaydi. Ba‘zilar jamoatlar va sanitariylar uchun o‘zlari belgilashi kerak, va ularning hukmi esa hech qanday so‘roq qilinmasligi kerak, deb his qilgandek bo‘ldilar. Har bir qadamda ular Isodan o‘rgansinlar. U har bir inson uchun bosh hokimiyat bo‘lishi kerak.”

“Ko‘p bora bizning Ustozimiz bo‘lgan Zot shunday deydi: ‘Inson uchun o‘z Xudosi bilan kamtarlikda yurishi, tavba-to‘la ruh bilan Xudoning yo‘lini tutib, katta dunyoviy afzalliklarni va‘da qilayotgandek ko‘rinadigan Shaytonning takliflarini rad etishi naqadar qiyindir.’ Insonning, faqat Xudoning O‘zi qo‘ygan mustahkam poydevorda qat‘iy turish o‘rniga, o‘z yo‘lini tutishining ta‘siri qayta-qayta namoyon bo‘lgan. Xudo ko‘rsatib bergan to‘g‘ri yo‘llarda yurishdan bosh tortish ularni sarosimaga olib keladi va xuddi shunday sinov hamda tajribadan o‘tayotgan boshqalarga ham donolikni o‘rgatmaydi. Inson qachon Xudo — Xudo ekanini va O‘zi o‘zgaradigan inson emasligini anglaydi?”

“To‘g‘ri yo‘ldan og‘ib ketgan ayrimlar, Xudo ularning zimmasiga yuklamagan mas‘uliyatlarni qo‘lga olish uchun uzluksiz bir isitmada bo‘lib kelganlar. Xudo har bir xizmatchi va har bir tabibni haqiqatning soddaligini saqlashga da‘vat etadi. Eski va Yangi Ahdning har ikkida ochib berilgan Xudoning O‘g‘li bugun dunyomizning Najotkoridir. Har bir tibbiy missioner o‘z ta‘limini Undan olishi kerak. Agar u havodagi hokimiyatning shahzodasidan o‘zini ajratmasa, unga ishongan jonlarni yo‘ldan ozdiradi. Rejalari oddiy xalq tomonidan tushunib bo‘lmaydigan darajada ta‘lim olgan va yuksaltirilgan odamlardan har kim ehtiyot bo‘lsin.

“Gunohning makr-hiyalari cheksiz tasavvurdan ham ustundir. Har bir falokat, har bir azob-uqubat va o‘lim nafaqat yovuzlikning qudratiga, balki tirik Xudoning haqiqatiga ham dalildir. Abadiy turuvchi va itoat orqali hayot beruvchi tirik Xudoning kalomi bo‘lgan haqiqatni bilgan holda, insonning Shaytonning makkorligiga moslashishdagi zaifligi nihoyatda g‘alati hodisadir. Xudo tomonidan ta‘lim olganlarning hammasi Masihni Uning O‘g‘li deb tan oladilar. Xudoning ma‘lum bo‘lgan bayonotlariga ishonmaydiganlarning barchasi gunohning mashhurligini namoyon etadilar va ular mukammal tarzda haqiqat orqali muqaddaslanish

natijasida ayon qilingan hayot va boqiylik tomonida ishlamayaptilar. Agar ular fe'l-atvorida, so'zlarida va ruhida o'zgarish qilmasalar, jonlar halok bo'ladi."

"Qayta tiklangan Jannatga eltuvchi oraliq yo'l yo'q. Insoniyatga shu oxirgi kunlar uchun berilgan xabar insoniy ixtirolar bilan qorishib ketmasligi kerak. Biz dunyoviy huquqshunoslarning siyosatiga tayanmasligimiz lozim. Biz ibodatli, kamtarin insonlar bo'lishimiz, Shaytonning vositalari tomonidan ko'r qilingan kishilar kabi ish tutmasligimiz kerak.

"Ko'plarda imon bor, ammo muhabbat orqali amal qiladigan va jonni poklaydigan imon emas. Najotkor imon shunchaki haqiqatga bo'lgan oddiy ishonchdan iborat emas. 'Jinlar ham ishonadilar va titraydilar.' Xudoning Ruhining ilhomi insonlarga xarakterni shakllantiradigan va ularni shunchaki tashqi rasm-rusumlardan yuqoriga olib chiquvchi harakatlantiruvchi kuch bo'lgan imonni beradi. So'zlar, amallar va ruh bizning Masihning izdoshlarimiz ekanimizga guvohlik berishi kerak."

"Xudo ato etgan eng buyuk nur va baraka bu oxirgi kunlarda gunoh va murtadlikka qarshi kafolat emas. Xudo yuksak ishonch lavozimlariga ko'targan kishilar osmon nuridan yuz o'girib, insoniy donolikka yuz tutishlari mumkin. Shunda ularning nuri zulmatga aylanadi, Xudo ishonib topshirgan qobiliyatlari tuzoq bo'ladi, fe'l-atvori esa Xudoga haqorat bo'ladi. Xudoni masxara qilib bo'lmaydi. Undan chekinish o'zining muqarrar oqibatlari bilan kechgan va har doim shunday kechadi. Xudoga noma'qul bo'lgan ishlarni qilish, agar ulardan qat'iy tavba qilinib voz kechilmasa, ularni oqlashga urinib, yovuzlik qiluvchini aldov ichida qadamma-qadam yurishga olib boradi, toki ko'plab gunohlar jazosiz sodir etilguncha. Xudo bilan hamkor bo'ladigan va Xudoning maqtoviga sazovor bo'ladigan fe'l-atvorga ega bo'lishni istaganlarning barchasi o'zlarini Xudoning dushmanlaridan ajratishlari va Masih Yuhannoga dunyoga yetkazish uchun bergan haqiqatni mahkam saqlashlari kerak." Manuscript Releases, 18-jild, 30–36.